

Dosarul nr. 2r-115/23
2-22074359-01-2r-13032023

Prima instanță: Judecătoria Strășeni, sediul Central (V. Negurița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, R. Pulbere, A. Malfi)

DECIZIE

12 iulie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Viorica Puica
Oxana Parfeni
Aliona Donos

examinând recursul declarat de Mihail Barac,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Maria Gladcaia împotriva lui Mihail Barac cu privire la încasarea datoriei și a
cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a restituit cererea de apel depusă de Mihail Barac, ca fiind depusă tardiv,

a c o n s t a t a t:

La 26 mai 2022, Maria Gladcaia a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Mihail Baraca, prin care a solicitat încasarea din contul acestuia a
datoriei în sumă de 70 000 euro, 25 000 lei, cuantumul taxei de stat achitată la
depunerea acțiunii, și a cheltuielilor de acordare a asistenței juridice.

Prin hotărârea din 17 octombrie 2022 a Judecătoria Strășeni, sediul Central,
acțiunea s-a admis parțial.

S-a încasat din contul pârâtului Mihail Barac în beneficiul reclamantei Maria
Gladcaia datoria în baza contractelor de împrumut din 27 iunie 2013 și
29 noiembrie 2013, în mărime de 70 000 euro, care urmează a fi convertită în lei,
conform cursului BNM la data executării hotărârii.

S-a încasat din contul pârâtului Mihail Barac în beneficiul reclamantei Maria
Gladcaia cheltuielile de judecată ce se compun din plata taxei de stat, în mărime de
25 000 lei și cheltuieli de asistență juridică de 10 000 lei, în total, suma de 35 000
lei.

În rest, acțiunea s-a respins ca nefondată. (f.d.31, 38).

La 23 noiembrie 2022, Mihail Barac a declarat apel nemotivat împotriva
hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătoria Strășeni, sediul Central, solicitând
casarea acesteia cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță. Suplimentar
a notat că apelul motivat îl va prezenta după întocmirea hotărârii integrale (f.d.40).

Prin încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit
cererea de apel declarată de Mihail Barac împotriva hotărârii din

17 octombrie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Central ca fiind depusă tardiv (f.d.49-52).

La 22 februarie 2023, Mihail Barac a contestat cu recurs încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că a luat cunoștință de încheierea recurată la 08 februarie 2023 când a recepționat-o de la oficiul poștal.

Subsecvent, Mihail Barac a invocat dezacordul cu încheierea instanței de apel pe care o consideră ilegală, deoarece în opinia sa, Curtea de Apel Chișinău greșit a elucidat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei și a aplicat normele de drept procedural.

De altfel, recurentul a susținut că contrar concluziilor Curții de Apel Chișinău privind tardivitatea apelului, expuse în încheierea contestată, cererea de apel a fost depusă legal și în termenul prevăzut de lege. Or, hotărârea instanței de fond a fost emisă la 17 octombrie 2022. Despre ședința de judecată stabilită pentru data de 17 octombrie 2022, la care a fost pronunțat dispozitivul hotărârii contestate cu apel, nu a cunoscut și nu a avut posibilitate de a fi prezent, deoarece era bolnav.

Respectiv, recurentul a precizat că de existența hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, a aflat mai târziu de data pronunțării, și anume la 24 octombrie 2022, când a recepționat dispozitivul acesteia de la oficiul poștal. Recurentul a subliniat că, prin scrisoarea de însoțire din 21 octombrie 2022 a Judecătorei Strășeni, se confirmă faptul că dispozitivul hotărârii din 17 octombrie 2022 i-a fost expediat la adresa de domiciliu nu în ziua pronunțării, dar la 21 octombrie 2022, fiind recepționată la data de 24 octombrie 2022, de altfel, data de la care și începe a curge termenul de declarare a apelului.

În argumentarea opiniei enunțate, Mihail Barac a notat că termenul de contestare cu apel urma a fi calculat de la data de 25 octombrie 2022, dată la care a luat cunoștință de dispozitivul hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Central și nicidecum de la data pronunțării acestuia, sau data indicată în scrisoarea de însoțire. Or, conținutul hotărârii poate fi cunoscut doar după recepționarea actului judecătoresc.

Astfel, recurentul a concluzionat că termenul de declarare a apelului a fost respectat, iar restituirea cererii de apel este rezultatul unei interpretări nerezonabile a unei exigențe procedurale, care aduce atingere dreptului de acces la justiție.

În final, Mihail Barac a punctat că la 23 noiembrie 2022 a depus apel nemotivat, dat fiind faptul că la acel moment instanța de judecată nu eliberase hotărârea motivată, iar instanța de apel respingându-i cererea de apel, i-a îngădit accesul liber la justiție, garantat de art.20 din Constituția Republicii Moldova, comițând astfel grave încălcări de procedură.

La 13 martie 2023, în adresa Mariei Gladcaia a fost expediată copia recursului depus de Mihail Barac.

Până la data stabilită pentru examinarea recursului depus de Mihail Barac, Maria Gadcaia nu a depus referință în care să-și expună opinia asupra argumentelor invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că încheierea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 24 ianuarie 2023 și notificată lui Mihail Barac, prin intermediul oficiului poștal, la data de 08 februarie 2023, fapt confirmat prin mențiunea acestuia în cererea de recurs, dar și copia plicului anexată la dosar (f.d.62).

Astfel, recursul declarat de Mihail Barac la 22 februarie 2023, este depus în termen.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Mihail Barac, urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept: să respingă recursul și să mențină încheierea.

Din conținutul recursului declarat de Mihail Barac, rezultă că, recurentul nu este de acord cu încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care cererea de apel s-a restituit ca fiind depusă cu omiterea termenului legal de depunere. La fel, s-a constatat că, pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut că, apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a pretins la restabilirea termenului de atac.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră justă concluzia instanței de apel despre necesitatea restituirii cererii de apel ca fiind depusă cu omiterea termenului legal.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care statuează că, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Prin prisma normei enunțate, instanța de recurs relevă că, dispozitivul hotărârii instanței de fond a fost pronunțat la 17 octombrie 2022 (f.d.31).

Concomitent, din materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, cererea de apel depusă de către Mihail Barac împotriva hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, a fost înregistrată la 23 noiembrie 2022 (f.d.40).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a menționa și prevederile art. 110 din Codul de procedură civilă, care stipulează că, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Totodată, în conformitate cu art. 111 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un

eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.

Prin urmare, în speță, termenul de declarare a apelului și-a început curgerea la 18 octombrie 2022, ziua imediat următoare datei emiterii dispozitivului hotărârii contestate, și a expirat la 16 noiembrie 2022. Cu toate acestea, apelul a fost declarat de Mihail Barac abia la data de 23 noiembrie 2022, fapt ce denotă încălcarea termenului legal în interiorul căruia apelantul putea să-și exercite dreptul de a contesta hotărârea instanței de fond.

Cât privesc argumentele recurentului precum că, nu a cunoscut despre existența hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, iar la momentul notificării acesteia, a înaintat cererea de apel nemotivată, urmând ca ulterior luării de cunoștință de hotărârea motivată să înainteze apelul motivat, instanța de recurs le consideră neîntemeiate și care urmează a fi respinse. Or, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii și nu din momentul primirii copiei hotărârii motivate sau a dispozitivului acesteia.

De altfel, instanța de recurs accentuează că această dispoziție legală este stipulată expres în art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă și urmează a fi cunoscută și respectată de către participanții în proces, întru apărarea drepturilor și intereselor lor legitime.

Din aceleași considerente, instanța de recurs respinge ca neîntemeiate și argumentele recurentului precum că cererea de apel a fost depusă legal și în termenul prevăzut de lege, întrucât dispozitivul hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, i-a fost expediat la adresa de domiciliu nu în ziua pronunțării, dar la 21 octombrie 2022, fiind recepționată la data de 24 octombrie 2022, data de la care ar începe a curge termenul de declarare a apelului.

În conformitate cu prevederile art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

În contextul normei enunțate și reieșind din esența obligației exercitării drepturilor procedurale cu bună-credință, recurentul urma să depună diligența necesară pentru a se interesa de desfășurarea procesului civil în care era implicat.

Potrivit art.206 alin. (3) din Codul de procedură civilă, dacă pârâtul, înștiințat legal despre locul, data și ora ședinței de judecată, nu s-a prezentat în judecată și nu a comunicat instanței motivul neprezentării sau dacă motivele sunt considerate de instanță ca fiind neîntemeiate, sau dacă pârâtul nu a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, instanța o examinează în lipsa acestuia.

În corespundere cu art.236 alin. (4) din Codul de procedură civilă, participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile.

Așadar, prin prisma normelor de drept enunțate, instanța de recurs consideră nefondat și respinge argumentul invocat de Mihail Barac că nu a cunoscut despre ședința de judecată stabilită pentru data de 17 octombrie 2022, la care a fost pronunțat dispozitivul hotărârii contestate cu apel și nu a avut posibilitate de a fi prezent, deoarece era bolnav.

Din materialele cauzei se atestă că, Mihail Barac a fost citat legal de către Judecătoria Strășeni, sediul Central, și a cunoscut de ședințele de judecată stabilite pentru data de 26 iulie 2022, ora 11:30 și 24 august 2022, ora 09:30. Recurentul a depus cereri de amânare, pentru ambele ședințe, solicitând acordarea unor termene suplimentare în legătură cu necesitatea contractării unui avocat și imposibilitatea prezentării avocatului care se afla în concediu de odihnă anual până la 20 septembrie 2022, acestea fiind admise de către instanța de fond cu preconizarea următoarei ședințe de judecată pentru data de 17 octombrie 2022, ora 13:30.

La ședința de judecată din 17 octombrie 2022, ora 13:30 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, instanța de judecată, prin prisma dispozițiilor art.206 alin.(3) din Codul de procedură civilă, a constatat posibilitatea examinării cauzei în lipsa părților neprezente, care au fost citate legal și a pronunțat dispozitivul hotărârii, care în corespundere cu prevederile art.236 alin. (4) din Codul de procedură civilă a fost expediat la adresa de domiciliu a lui Mihail Burac, fiind recepționat la 27 octombrie 2022 (f.d.36, 37).

Recurentul a invocat precum că, la ședința de judecată din 17 octombrie 2022, a fost în imposibilitate să se prezinte din motiv de boală, anexând o trimitere-extras, semnat de medicul de la Centru de Sănătate din or.Cricova. Din analiza conținutului înscrisului se constată că, Mihail Barac, s-a adresat la medic, la data de 14 octombrie 2022, fiind stabilit diagnosticul complet. Din actul anexat nu se deduce că ultimul era în imposibilitate să se prezinte la ședința de judecată din 17 octombrie 2022.

Totodată, instanța de recurs, reține că, anterior adresării la medic, Mihail Barac de două ori a solicitat instanței de fond amânarea ședințelor din 26 iulie 2022 și din 24 august 2022 pentru a contracta un avocat și în legătură cu faptul că avocatul contractat ar fi în concediul anual de odihnă.

Instanța de recurs, prin prisma obligației părții de a se folosi cu bună credință de drepturile sale, reiterează că chiar dacă Mihail Barac, subiectul raportului material litigios, ar fi fost în imposibilitate de a se prezenta la ședința de judecată din 17 octombrie 2022, urma să se prezinte avocatul contractat, despre care recurentul invocase că se aflase în concediu până la 20 septembrie 2022, din care motiv s-a amânat ședința de judecată din 24 august 2022 (f.d.22, 23).

În conformitate cu prevederile art.206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, la solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a avocatului acestuia.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că la materialele dosarului există probe ce demonstrează incontestabil realizarea obligației instanței de fond privind citarea legală a participantului la proces, Mihail Barac fiind citat cu scrisoare recomandată, dar și expedierea în adresa acestuia a actului judecătoresc de dispoziție.

Așadar, instanța de recurs remarcă că, Mihail Barac de la data recepționării dispozitivului hotărârii, 27 octombrie 2022 și până la 16 noiembrie 2022, data limită de declarare a apelului, a beneficiat de timp suficient pentru a declara în termenul legal instituit de legiuitor apel împotriva hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, și urma să întreprindă toate măsurile necesare, de a-și asigura drepturile sale de acces la instanță, fapt însă ignorat de către acesta.

Potrivit prevederilor art. 56 alin. (3) și art.61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

În conformitate cu art. 369 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă: apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

În conformitate cu art. 113 din Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Mihail Barac la depunerea cererii de apel nu a solicitat repunerea în termen.

Prin urmare, ținând cont că cererea de apel împotriva hotărârii din 17 octombrie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, a fost depusă cu depășirea termenului prevăzut de lege, iar Mihail Barac nu a solicitat repunerea în termen, Curtea de Apel Chișinău întemeiat a restituit apelul.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiat și argumentul recurentului precum că prin restituirea cererii de apel i se îngreșește dreptul de acces la justiție.

În circumstanțele descrise instanța de recurs reține că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată privind restituirea cererii de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, având în vedere obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

Or, în cazul admiterii cererii și repunerii apelului declarat de Mihail Barac pe rol, se va încălca principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 și preambulul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ceea ce este inadmisibil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr.7557/03 din 11 septembrie 2007).

În cauzele Ceachir contra Moldovei din 15 ianuarie 2008 și Melnic contra Moldovei din 14 noiembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale încalcă drepturile reclamanților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 10 alin. (3) Cod de procedură civilă, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Luând în considerare cele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că argumentele invocate în recurs sunt neîntemeiate, fapt pentru care recursul urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art.428 Cod de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Mihail Barac.

Se menține încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Maria Gladcaia împotriva lui Mihail Barac cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos